

פרשיית השבוע

מגזין להגות והסברה יהודית

פרשת
מטות

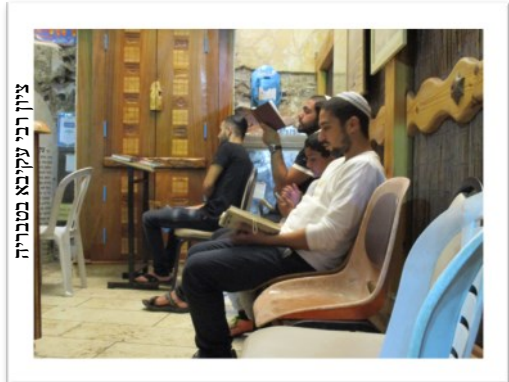
תשפ"ב

גיליון מס'
598

על השולחן

הרב אברהם ישראל פרידמן

ציון רבי עקיבא בטבריה

מהלכים על חורבות הר-הבית, הוא לא רואה את המראה הנגלה לפניו, אלא את העתיד - הנבואה הזו מתקיימת, ואחריה תבוא נבואה נוספת, של הגאולה העתידה: "עוד יישבו זקנים וזקנות...". יש סיבה לשחק.

תסתכלו על המחר

1.

... דתניא {במדבר ל-יג} אישה הפרם וה' יסלח לה. במה הכתוב מדבר? באשה שנדרה בנוזר ושמע בעלה והפר לה והיא לא ידעה שהפר לה בעלה והייתה שותה יין ומטמאה למתים. רבי עקיבא כי הוה מטי להאי פסוקא הוה בכי. אמר: ומה מי שנתכוין לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה אמרה תורה צריכה כפרה וסליחה; מי שנתכוין לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר - על אחת כמה וכמה! (גמרא קידושין פא, ב)

כשרבי עקיבא, התנא הגדול, רואה אדם שהולך טלה תמים (בחושבו לאכול חזיר רח"ל) - הוא בוכה. ואילו כשרואה שועלים מהדסים להם על הר ציון ששמים - הוא משחק (גמרא מכות כד, א).

עינינו הברירות אומרות: עולם הפוך ראינו!

ומה באמת ההקשר בין זה שרצה לאכול בשר חזיר ועלה בידו טלה לזה שעלה בידו חזיר; הלא המציאות מעידה כי האדם אכל טלה ולא עבר איסור כלל, ומה מקום יש להיקש ביניהם?!

2.

עוד משחר ימיו בעולמה של תורה רואה רבי עקיבא פני עתיד.

בעודו רואה מים מטפטפות על אבנים - הוא רואה את התוצאה העתידית, הבלתי-תיאמן: "אבנים שחקו מים". נכון, זהו תהליך ארוך-ארוך, תהליך מתמשך, אבל בסוף זה יקרה.

ובעודו רואה מראה של חורבן וציה, שועלים

2.

בדרכו שלו, כשרבי עקיבא רואה את האדם אוכל טלה בחושבו לאכול חזיר, ירחם ה', הוא מבין כי אמנם המראה העכשווי שנגלה למול עינינו הינו כמעט נטול רבב - אין איסור לאכול טלה כמובן - אבל המחשבה של האוכל נטועה במקום אחר לגמרי.

ואמנם היום טלה אכל, אבל הוא שגה במחשבתו. ומחר, הוא יאכל את המאכל האסור. אדם שמתעתד לאכול חזיר, גם אם היום במשגה אכל טלה, מחר יעבור את העבירה.

”

... חכמי וענקי הדורות,

התאפיינו בעיני-בדולח,
עיניים צופיות למרחוק.

הם ידעו תמיד לראות את
המחר. כשנולם ראו סטייה
קלה - נוסח "עלה בידו בשר
טלה" - הם כבר זיהו את
החורבן המוחלט

3.

חכמי וענקי הדורות, התאפיינו בעיני-בדולח,
עיניים צופיות למרחוק. הם ידעו תמיד לראות את
המחר.

כשנולם ראו סטייה קלה - נוסח "עלה בידו
בשר טלה" - הם כבר זיהו את החורבן המוחלט.
וכשנולם ראו את החורבן, הם ידעו לזהות את
התקומה. את ה"התערי מעפר קומי".

רק כחלוף דורות, גילינו כמה הם צדקו. כמה
האידיאלים שצצו חדשים לבקרים, חוללו שינויים
דרמטיים משחשבונו.

בדיוק כמו הבן הסורר ומורה שהחל את דרכו
בתרטימר בשר. מי שמכיר תהליכים שעוברים
נערים יודע שזה מדרון חלקלק. כשאין מעקה,
הנפילה צפויה, קרובה מתמיד אפילו. לכן תמיד
אנחנו צריכים לעצור את הנפילה מבעוד-מועד
וכשכבר כשאנחנו מגלים ניצני דרדור - עלינו
לטפל ולא לעצום עיניים, ולגלות רק כשזה מאוחר
מיד.

הפנקסו של החנך

דילחות הינוכיות אקטואליות

להרגיע את האכזבה..

על מאחורי-הקלעים בכלי הטיפול
בנוער המתמודד

הרב זאב קופילוביץ שליט"א

שאלנו בשבוע שעבר: כיצד ניתן לרחם על מי שמתנהג כמו 'כל מי שאין לו דעה' וכו', המשרד שכל כוח קיומו והישרדותו הוא כדי להקניט את הנפשות הקרובות ביותר? אין תשובה ברורה לשאלה פתוחה זו, ואולי שורת הדין נותנת להותיר את השאלה תלויה בחללו של עולם... אך עדיין ננסה להצביע על קו חשיבה!

"אנא חטא העם הזה חטאה גדולה" - כך פרשו צדיקים: כאשר ילד בעל חיוך קונדסי נצחי, ומעיין המתגבר ב'תעלולים עדכניים', נוקע את רגלו ומפונה לבית החולים, אין כאן המקום לגזיפות מוצדקות ככל שיהיו, אלא ההורה מטפל בו ברחמיאיות אבהית. הנזיפות בו יבואו במוקדם או במאוחר כאשר תחלוף הסכנה...

ובמילים אחרות: לא החטא מביא את הרחמים, אלא מכת הערוד! אין טענה שהבן הסורר 'סובל' מצדקות יתירה שבגינה 'עשה את מה שעשה', אלא אדרבה, דווקא המכה הבלתי נתפסת שהעניק הבן לעצמו ולכל משפחתו, מכריחה להתייחס אך ורק לגופה של מכה ודרכי ריפוייה, ולהתעלם (בינתיים...) מכל שאר הפרטים אולי חשובים כשלעצמם, אך בלתי רלוונטיים בעליל כאשר הבן שוכב על ערש דווי.

כפי שגונב לאוזני מהעוסקים בתחום, הרי אם באסון רגיל נהוג לשמור על כללים מסוימים, ולחשב ביחד עם הצלת החיים גם את פינוי הסביבה מסקרנים וכו', הרי שבארץ (אירוע רב-נפגעים) ישנה הנחייה ברורה: להתמקד אך ורק בהצלת חיים, ולהתעלם לחלוטין מכל היבט חשוב

אחר, כמו שהגופים החבולים לא ישכבו כדומן על פני השדה! הנשירה היא 'אירוע רב נפגעים' על כל פרטיו ודקדוקיו, ולכן העוסקים בתחום סבורים

תלמודא

חושג תלמודי אחד

"בדידי קא בנינא"?

סוגיינתו (בבא בתרא ז, א) דנה באשר לשני אחים שירשו טרקלין וחצר, כאשר הם התחלקו אחד נטל הבית והשני את החצר. ביום מן הימים החליט בעל החצר לבנות כותל, ובכך להאפיל על הטרקלין שהופך לחשוך. בעל הטרקלין מבקש למנוע ממנו זאת משום הנוק הלזה, ואילו בעל החצר טוען "בדידי קא בנינא" (היינו - בשטחי שלי. ומה כי תלין עליי?).

רש"י מסביר כי טענת האח הינה שבהיות ואין לה חזקת ג' שנים על האורה של הבית, הרי שהלה יוכל לטעון כי בונה בחלקו ואין לו להלין עליו כלום. אולם תוספות מסבירים כי בוודאי לא נדרשת חזקה זו במדה ומאפיל עליו לחלוטין שאזי לבית אין ערך כל ועיקר, וכי כל הנדון כאן הוא כשממעיט האורה של הבית.

ברם, דברי רש"י טעונים באור מיסודם: אם הנדון העיקרי הינו סביב חזקת ג' שנים המקובלת למשל ב"חזקת תשמישים" (כשאדם משתמש באזור ציבורי בהעדר מחאת השותפים), מדוע הטענה הנזכרת היא "בדידי קא בנינא"; לכאורה עיקר הטענה הינה סביב החזקה.

וצריך לומר, וזאת בהתאם למה שרצינו לטעון בענייני 'הרחקת נזיקין' הנלמדים בתחילת פרק שני לגבי הרחקה של ד' אמות בבנייה ליד בורו של חבירו כדי שלא ירופף כותלי בורו של השני, שאף שעושה זאת ברשותו שלו, כל שמשפיע בכך על שטח השני הרי שהשני יוכל לבלום אותו ממהלך זה כאשר ההגדרה למעשה כי השטח הגובל בין השניים הוא סוג של "שטח משותף". והבן. (וראה חידושי רבי דוד שהארץ האם והו מגדרי שכנים, וכמדובר כאן, או שמהלכות נזיקין כפשוטו).

ולאור זאת יש להסביר גם בענייני שלנו, שלמעשה "חזקת אורה" המשמעות הינה שיש לאדם זכות באורה שמגיעה משטח השני, וזהו כביכול "נכס" שלו. ולכן לאחר ג' שנות חזקה יכול לעכב, ואף שיטען הלה "בדידי קא בנינא" ישיב לו זה: אין זה "בדידי", כי יש ברשותך "אורה" ששייכת לי!

ברם, יסוד זה לכאורה תלוי בדברי הרשב"א בסוגיינתו שבתחילה נקט כי האורה היא נכס של בעל הטרקלין, ולכן נחשב בונה הכותל כמסלק שם ה"טרקלין" ממנו. אולם בתירוצו נקט שאין זה כך משום שהבונה בחלקו וכי רק באמצעות הבנייה שלו באורח עקיף נמנעת האורה מהשני, אך לא מונע ממנו האורה בידיים משטחו שלו. ראה

שנדרשת התמקדות רק בדבר בעצמו, ולשכוח מכל השאר.

"אתה נותן יד לפושעים וימינך פשוטה לקבל שבים" - חוזר בתשובה השב למקורות זקוק מטבע הדברים לקירוב והושטת יד ימין חומלת, אך מי שעדיין עומד במריו הקב"ה אינו מתייאש ממנו חלילה, אלא נותן יד לפושעים שיוכלו לצאת מהבור! אהבת הקב"ה לישראל נמשלה לאהבת אב לבן, הסובל יחד עם הבן עם כל האי נעימות שהוא מסב! אולי לא תמיד הלב יהיה זך דיו כדי שהאהבה הנשפכת מהלב ההורי הפגוע תהיה טהורה לגמרי, אך תמיד-תמיד בפינה סודית בעמקי נפש האב 'יש גם יש לבן לאן לחזור', ולא אפסה לה התקווה! המטפלים למיניהם אולי יוכלו לשמש כ'ימינך פשוטה לקבל שבים', בו בשעה שהבן יקיר יכיר בבעייתו וינסה לצאת ממנה, ובשום אופן לא בשלב מוקדם יותר! נדרש לב של אבא ואמא ביולוגיים כדי להושיט יד לפושעים, ולעזור להם לעזור לעצמם! לו הדבר מורכב וטעון מדי, הרי שבשביל כך נועד המעגל המשפחתי המורחב, שישמש בבחינת 'מי יתנך כאח לי'!

העולה מהאמור: רחמי האב על הבן כמה שהם פשוטים כך הם מורכבים, ונדרש להרגיע את האכזבה, כדי שהאהבה תצוף במלוא עוצמת טהרתה.

דאגה היא הביטוי הפשוט של המושג המופשט 'אהבה', ולו היא תוקפת הרי זה סימן מלבב שלא כבתה אש האהבה המשפחתית, והמשפחה הדאוגה הריהי 'משפחה תקנית' המעוררת קנאה אצל אלו שלא זכו לכך.

ניתן לתרגם את הדאגה לנטילת אחריות מאוזנת, ולברר מה ניתן לעשות במסגרת הנתונים, ובכך הדאגה תקבל הגדרה ותאבד את עוצמתו המשתקת של רגש שהאדם עומד לעומתו חסר אונים.

גם אמירת תהילים הנעשית מתוך 'תפיסה מושכלת', הריהי 'לקיחת אחריות רוחנית' מרוממת.

הנשירה היא אירוע רב-נפגעים ממש, וההתמקדות היא אך ורק בהצלת חיים.

מטפלים מסוגלים לקרב את המעוניין בכך, ורק הורה או אח מסוגל להושיט יד בשלבים מוקדמים יותר, וגם לקבל על עצמו באהבה ורצון את כל האי-נעימויות.

אנשי העשה

סיפור יהודי לשלחן שבת

זוהי גבורת-נפש מופלאה השמורה לצדיקי-קדם.

ולוואי ונזכה גם אנחנו.

במאמר המוסגר: השבוע בדיוק פגשתי בביטאון 'קול ברמה' שם מסופר סיפור דומה קמעא:

שכן של תושבת רמת-אלחנן עשה תוספת בניה שהסתירה לה לגמרי את האור בדירתה. והנה, במקום שתכעס או תתבע אותו לדין על הסתרת האור, העדיפה האשה הזו להגיש עוגיות ושתייה ל...פועלים שבאו לעבוד אצל השכן. 'אם תאכלו ותשתו, לבטח תוכלו לעבוד יותר טוב', אמרה.

זה נקרא 'להעמיד על מידותיו'. הרי ברור שהסתרת האור - בדירתה הפריעה לה מאוד, והשכן עשה שלא כראוי, ולמרות הכל התגברה השכנה הטובה על מידותיה, ועשתה כנ"ל.

לתשומת-ליבכם!

מהדורת הדפוס מצומצמת! ניתן לקבל את הגיליון

למייל ללא תמורה בשליחת דוא"ל לכתובת:

abyisrael@gmail.com

נשאל ונביא יאה!

בלב נרגש אשגר צרור ברכות ואיחולים לחבר המערכת, עובד ה' בכל לב ונפש, ת"ח ובר-אוריין הדורש ה' וחוקר ודורש תורתו באהבה גדולה

הרב רבי שלום טנג'י שליט"א ומשפ'

מחבר המדור 'שבת שלום' בגיליוננו

לרגל השמחה הגדולה בהולדת בנו במזל"ט!

יה"ר שיזכה לגדלו לתורה, לחופה ולמעשים טובים כשאיפתו הטהורה!

המאחלים מעומקא דליבא

אברהם ישראל פרידמן/ חברי מערכת 'פרשית השבוע' / אלפי הקוראים

צדיק גוזר

"אני יודע שמישהו טבל במקווה לפניי; הגד נא לי

מיהו!". הגבאי התעטף בחרדה

שנת תר"ל, עיה"ק צפת.

הרה"ק בעל הדברי יחזקאל משינאווא זי"ע בנו של מרנא הדברי חיים זיע"א ביקש - בפקודת אביו הגדול - להקים מקווה בקלויז צאנו בעיר העתיקה לצד ביהמ"ד.

הוא שיגר את גבאי ביהמ"ד דאז לעשות זאת. עם זאת, הוא ביקש ממנו בכל לשון של בקשה - ממש התחנן - כי איש לא יטבול במקווה לפני שהוא יעשה זאת.

אולם הגבאי לא שעה לבקשה ובסתר עשה כן.

כשהגיע הדברי יחזקאל למקווה, הרגיש - בקדושתו הטמירה - כי מישהו טבל בו טרם לכן.

פנה הוא לגבאי ואמר: "אני יודע שמישהו טבל כאן. הגד נא לי מיהו!". הגבאי התעטף חרדה ובלית ברירה הודה במעשה.

או-אז פנה אליו הרה"ק זי"ע ואמר לו: "נכון זה כמה שנים אין לך ילדים?"

הגבאי הנהן בראשו, וכבר ציפה לגרוע מכל.

"אם כן" - המשיך הרבי - "עכשיו שגרמת לי צער רב - אני רוצה לנצל את ההזדמנות המיוחדת ולברך אותך שיהיו לך ילדים!".

ואכן, בחלוף זמן-מה זכה הגבאי לזש"ק.

את הסיפור הזה - שמעיד על גבורת נפש עילאית ותשוקת הטבה דווקא למי שגמל רעה - סיפר הבן שנולד, להרה"ק האמרי חיים מוויזניץ זי"ע.

אנחנו מכירים סיפורים מרוממים על אנשים שנעלבו ולא עלבו ובשעת ריתחא התפללו ונושעו במה שביקשו, כי שעת רצון ועת רחמים היא, כנודע.

אולם החידוש בסיפור הזה, כמובן, שהרבי בירך... דווקא את אותו אחד שמגלהו רעהו וציערו עד למאוד.

סגירת-מעגל מפתיעה:

המשגיח נישק את תלמידו בחלום...

סיפור
מפעים!

מעשה מופלא ביותר התרחש לת"ח אחד, שלמד בישיבת כפר חסידים והיה קשור במיוחד למרן המשגיח הגה"צ רבי דב יפה זצ"ל. המעשה מוכיח בעליל על מעלתו ומדרגתו הגבוהה של מי שאינו מגיב כאשר מעליבים אותו, ומקבל את הביזיון בשתיקה.

לילה אחד, מספר לנו הת"ח, ויהי בחלומי אני הולך עם המשגיח, יד ביד, ברחוב, והנה אנחנו רואים את אחד מתלמידי המובהקים של מרן המשגיח יושב על ספסל בגינה. תלמיד זה למד איתי ביחד באותן שנים בכפר חסידים, ונמנה על חבריי הטובים.

המשגיח נעצר לרגע, ואח"כ ניגש אל התלמיד-המובהק שלו, התכופף אליו במאמץ מיוחד ונשקו בחיבה כמה וכמה פעמים. המשכנו ללכת, ואחרי כמה צעדים המשגיח עוצר שוב, חוזר לאחוריו, דוכן אל התלמיד ומתאמץ לנשקו שוב ושוב.

ויהי בבוקר, והנה חלום.

בתחילה לא ייחסתי לכך כל משמעות, מספר הת"ח, מפני שהיה מדובר בחלום טוב... ואם כן לשם מה עליי לספר את הדברים לתלמיד ההוא? אבל, כאשר סיפרתי את פרטי החלום לרעייתי תחי', אמרה לי ברוב תבונתה: "מה אכפת לך להתקשר אליו ולספר לו; הרי בוודאי שזה יגרום לו הרגשה טובה!"

עשיתי כדבריה, והתקשרתי אל החבר שלי. השיחה לא נענתה, והועברתי לתא-הקולי, שם השארתי לו הודעה בנוסח דלהלן: "חברי הטוב, חלמתי חלום טוב, אם יש לך נפקא-מינה מפרטי החלום, מה טוב; ואם לא - אז סתם תהנה לשמוע חלום טוב... וסיפרתי לו את הדברים, כפי שראיתם במחזה חלומי."

הביזיון והנחמה

כעבור מחצית-השעה אני מקבל שיחה חוזרת מהחבר, והנה הוא בוכה בכי נסער, ואינו מסוגל לדבר מילה. גם לא חצי מילה. חלפו דקות ארוכות עד שהיה בכוחו להשיח את אשר על ליבו, ואמר: "אין לך מושג מה עשית לי עם החלום הזה... מרוב התרגשות הוא לא היה מסוגל להמשיך בדבריו, ובתקע שוב ושוב. משנרגע, סיפר דבר מופלא."

בלילה זה, שבו חלמת את החלום, הייתי בכינוס מסוים, ובהתאם למעמד שלי הושבתי ב'מזרח', לפני כל הקהל. הנואמים עלו לבימה אחד אחרי השני, ובשלב מסוים אחד מהם ביזה אותי בדבריו בצורה שאי אפשר לתאר, הפרטים פגעו בי באופן קשה. ממש ביזוי אישי לפני כל הקהל.

אך ככל שהדברים ביישו אותי וגרמו לי להאדים ולהחוויר, עד שליבי כמעט פסק מפעום, החלטתי לא להגיב. באותו רגע עברו במחשבותי כל

מאמרי חז"ל על השכר הצפוי לזה שאינו מגיב כאשר עולבים בו, ויצאתי מהאולם, וחזרתי לביתי.

כאשר עליתי על יצועי הרגשתי היתה נוראה ואיומה, מספר הת"ח שנפגע, לחברו. ליבי היה פצוע ושותת-דם, כי באמת לא היה מגיע לי שיביישו אותי בצורה כזו. זמן רב לקח עד שהצלחתי להירדם.

והנה אני מתעורר בבוקר, ועדיין נתון כולי תחת ההרגשה האיומה. לקחתי את הטלפון בידי, ואני רואה שהתקשרת והשארת הודעה. בדרך כלל אינני מאזין להודעות שמשאירים לי. אבל הפעם החלטתי להאזין,

ו...כשמעתי את הודעתך, הפסיק ליבי מלפעום - בפעם השנייה, בתוך 12 שעות... המשגיח, שכל-כך הייתי קשור אליו בכל נימי-נפשי, נישק אותי? פעמיים??? והתאמץ לעשות זאת?? - הפעם פרצתי בבכי של שמחה, וממש לא יכולתי להירגע. היה לי ברור שהחלום הוא חלום-אמת, מה-גם שזה היה ממש באותו לילה, והמשגיח בא מהעולם העליון כדי לבשר שמעשיי היו רצויים בשמים!

עד כדי-כך נרגעתי, שבאותו רגע התקשרתי אל מי שפגע בי, ואמרתי לו שאני סולח לו בלב שלם, ואפילו לא התעניינתי מה הביא אותו לפגוע בי! הוא לא האמין למשמע אוזניו ונראה היה שהוא מתחרט לגמרי על מה שעשה. אבל כל הפרטים באמת כבר לא עניינו אותי. הייתי שלם עם עצמי, וידעתי שעשיתי את הדבר הכי-טוב בעולם.

הנעלבים - סגולה לישועה

עד כאן דבריו של החבר-הת"ח שנפגע. האיש שחלם את החלום המופלא והתקשר אלינו, הוסיף שלדעתו הסיבה שהמשגיח התגלה דווקא אליו, ולא לאדם אחר, היא מפני שהוא לומד משניות יום-יום לעילוי נשמתו.

הוא מציין עוד שמיותר לומר ש"החלום שחלמתי היה ללא קשר אל המאורע שבו ביישו את החבר שלי, כי לא ידעתי מאומה מכל העניין, וכשהודעתי לחבר על ענין החלום היה זה רק בעצת רעייתי תחי', וכפי שסיפרתי".

חזק חזק ונתחזק בענין הנעלבים ואינם עולבים, וכפי שהבאנו מספר פעמים בשם מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל שאמר שמי שזקוק לישועה ינסה לחפש אדם שפגע בו, ולא הגיב, ויבקש ממנו ברכה! (מתוך: ביטאון 'קול ברמה' - ביטאון שכונת רמת אלחנן - גיליון 367, בעריכת ידידנו סופר הבית היהודי רבי משה מיכאל צורן שליט"א).

חגיגות 'חודש הספר' במכון 'בלבבי'!
מבצע בלעדי ומיוחד לחודש הספר!

<< סדרת הספרים החינוכית המבוקשת 'דרכו' (כ-700 עמודים של תוכן חינוכי ייחודי ומקורי) מאת סופר הנשמה הרב אברהם י. פרידמן

נ-60 ₪ בלבד!

ברכישת שני החלקים תקבלו את קובץ 'דרך חיים' - משנתו החינוכית של מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

במתנה!

אף תחמיצו את ההזדמנות החד-פעמית!

לפרטים ורכישה - מכון 'בלבבי' - יהדות וחינוך מלב אל לב: פלא' 0504116867 דוא"ל: a0504116867@gmail.com